

VACCIA

Luonnon tarjoamien palvelujen haavoittuvuusarviointi ja sopeutuminen muuttuvaan ilmastoon – VACCIA

Prof. Rik Leemans (Environmental Systems Analysis Group, Wageningen University, the Netherlands)

Ekosysteempipalvelut, ihmisen hyvinvointi ja kestävä kehitys

Yhteenveto

Viime vuosikymmenten aikana ihmisen toiminnan lisääntyminen ja tehostuminen on johtanut laajoihin metsien hävittämisiin, muutoksiin ilmastossa, luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen, pysyvään köyhyyteen, veden niukkuuteen sekä ruoantuotannon epävarmuuteen. Monissa viimeaikaisissa arvioissa on tuotu esiin tätä kehitystä ja sen seurauksia sekä pohdittu muutosten perimmäisiä syitä ja syy-yhteyksiä ja ehdotettu erilaisia tapoja ongelmien ratkaisemiseksi.

Esityksessäni käsittelen uutta tutkimusta ekosysteempipalveluiden tunnistamiseksi. Hyvän ekosysteempipalveluanalyysin tulee määritellä selkeästi kaikki hyödyt, joita ekosysteemit ja lajit tarjoavat ihmiselle. Lisäksi analyysin on määriteltävä yksiselitteisesti, mikä on luonnon monimuotoisuuden merkitys ihmisen hyvinvoinnille.

Ekosysteempipalvelu -käsite tuli tieteeseen noin 15 vuotta sitten ja sitä alettiin käyttää yleisemmin YK:n aloitteesta tehdyn laajan kansainvälisen ekosysteemien tilan arvioinnin (Millenium Ecosystem Assessment) myötä vuonna 2005. Ekosysteempipalveluihin kuuluu monenlaisia luonnon tuottamia palveluja ja ne mahdollistavat muun muassa riittävän ravinnon ja raaka-aineiden tuotannon, tarjoavat suojaa ja ylläpitävät elinkelpoisia elinympäristöjä, säätelevät hiilen ja veden kiertoa ja kasvien pölytystä sekä antavat suojeltuna ihmisille mahdollisuuksia esimerkiksi virkistytymiseen, uskonnonharjoittamiseen ja kauneuden kokemiseen. Näitä palveluita on nyt tunnistettu ja määriteltä monilla alueilla ja erilaisissa ekosysteemeissä. Tutkimukset osoittavat, että monet ekosysteempipalvelut ovat elintärkeitä paikallisille elinkeinoille, mutta niitä ei yleensä oteta huomioon kun suunnitellaan alueiden käyttöä ja hoitoa. Laiminlyönti johtaa alueiden todellisten luontaisten arvojen aliarviointiin ja yksipuolisiin ja puutteellisiin perusteisiin päätöksiin.

Esityksessä annetaan useita esimerkkejä ekosysteempipalveluista ja niiden huomioon ottamisesta päätöksenteossa eri puolilla maailmaa. Monet ekosysteempipalvelut ovat yleisiä ja ilmaisia, mutta siltikään niitä ei pidä jättää huomioimatta tai arvottomatta. Ekosysteempipalvelujen hyvä tunnistaminen voi helpottaa lajien, ekosysteemien ja alueiden moninaisten tehtävien ja merkityksen huomaamista. Samalla voitaisiin vähentää luonnonvarojen hallinnasta syntyviä ristiriitoja sekä kohentaa toimivista ekosysteempipalveluista riippuvaisten ihmisten toimeentuloa jo lähitulevaisuudessa.